

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. Alij quinque modi vtilis adduntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

duntaxat vnus, videlicet medium, prædicati dignitatem occupet, antequam ventum sit ad conclusionem.

C A P V T III.

De modo Syllogistico directè, & indirectè, vtiliter, & inutiliter concludente.

24 **M**odus syllogisticus est apta dispositio terminorum secundum quantitatem, & qualitatem, à quibus forma & figura abstrahunt; vnde in hoc à modo differunt. Porro quantitas in quauis figura quadruplex esse potest: aut enim præmissæ ambæ vniuersales sunt, aut ambæ particulares, aut maior vniuersalis, & minor particularis, aut è conuerso minor vniuersalis, & maior particularis. Qualitas etiã præmissarum, qua nimirum affirmant, & negant, sensu in tempore explicato, eadem ratione quadrupliciter findi potest. Quadruplex autem quantitas cum quadruplici qualitate combinata sexdecim modos in quauis figura variat; quatuor enim quater ducta sexdecim sūt; at ter sexdecim quadraginta octo deducunt; vnde in tribus figuris totidem modis præmissæ variantur: porro ex iisdem præmissis vna sola conclusio directæ colligi potest: quare si tot nobis præmissæ variari possunt, quot enumerati sunt, totidem erunt conclusiones directæ ac proinde totidem modi syllogistici qui directè concludant.

25 **R**oges, cur ex iisdem præmissis diuersæ conclusiones directæ oriri non possint, sicut è conuerso eadem conclusio directæ ex diuersis oritur præmissis? Respondeo, conclusionem nasci ex præmissis vi mediij, quod, cum multiplex esse possit respectu vnus conclusionis, præmissas multiplicare potest. Quod autem eadem præmissæ eodem semper modo concludant, ex eo oritur, quod iisdem extremis præmissæ, & conclusio constare debeant: quare, si præmissæ sint eadem, eadem erunt extrema præmissæ, ac proinde conclusa: vnde conclusio tantum variari poterit, penes directam, aut indirectam combinationem extremorum quibus gaudet.

26 **E**x quadraginta octo modis directis quatuordecim tantum vtiliter sunt, & vi formæ concludunt, reliqui triginta quatuor inutiliter sunt. Modos vtiliter his versiculis B. Thomas opusc. 48. tract. de syllogismi capite 8. & communiter cæteri dialectici complectuntur.

*Barbara Celarent Darij Ferio Baralip-ton
Celantes Dabitis Fapesmo Frisefomorum,
Cesare Camestres Festino Baroco Darapi
Felapton Disamis Datisi Bocardo Ferison.*

Vt autem quantitatem, & qualitatem cuiusque modi intelligas, in memoriam reuocari debent ij versiculi, Asserit A. negat E. sunt vniuersaliter ambo: asserit I. negat O. sunt particulariter ambo: habent enim in his modis locum: quare hic syllogismus, omne risibile est rationale, omnis homo est risibilis, ergo omnis homo est rationalis est in Barbara: & hic syllogismus, omne animal est viuens, aliquis homo est animal, ergo aliquis homo est viuens, est in modo regis Darij: cæterorum etiam modorum paradygmata cuius erunt in promptu, dummodo vim quatuor illarum vocalium attingat. Rursus aduertendum, in Baralip-ton quartam syllabam & in Frisefomorum tum quartam, tum etiam quintam haud esse modales, sed solius metri causa apponi. Priores nouem modi ad primam attinent figuram, & ex nouem quatuor primi directè concludunt; cæteri quinque tan-

P. Lyncei Philosophia. Tom. I.

tum indirectè. Quatuor modi sequentes ad secundam, & sex postremi ad tertiam figuram spectant.

27 **V**t verò non solum in arguendo quid sequi, verum etiam quid fugere debeas, præ oculis habeas, omnes modos inutiliter ad hos verius redegi.

*Bibulus & Colophon Priami Enterpeque canora
Laertes Carochos Lepontos dulce Moreton,
Icteros, atque Oriō Rophalon, flammansque piropos,
Balsama, Virgiliy, Paridis, quibus adde Mylacin
Et Venerem, Prologon, magnum Xenophonta, &
Homerom;*

*Philopolin Monachon polypo gelidumque Phileon
Mamertes Polemon Monocor Libitina Megara*

Melobosis Corydon Philocor, Latomosque Philemon,

Ex his modis inutilibus duodecim priores, primis tribus versibus contenti, ad primam figuram spectant. Duodecim sequentes tribus versiculis sequentibus comprehensi ad secundam attinent. Decem verò posteriores duobus postremis versiculis cohibiti tertiæ figuræ sunt proprii. Pro quorum luce, & intelligentia regulæ pro vtilibus traditæ obseruari debent; & insuper nulla epithetorum, seu adiectiuorum, aut coniunctionum est habenda ratio.

C A P V T IV.

Alij quinque modi vtiliter adduntur.

28 **P**raeter vnde viginti modos vtiliter, versibus illis Barbara, Celarent, &c. comprehensos, & communiter in scholis circumferri solitos, ipse alios quinque haud minus vtiliter à quibusdam Summularum antiquorum relatos, atque reiectos, à neotericis verò penitus omisos adstruere non dubito; quos sequenti carmine complector.

Thersandros Phalaris Pelago Centauro & Arestor,
De his tria mihi probanda sunt: primum, quinque illos vtiliter esse, & à cæteris distingui: Secundum, plures non reperiri: tertium, eos omnes excepto Pelago mixtos esse, & partim directos, partim indirectos, quod iam spectat ad quæstionem de vocabulo.

29 **V**t autem à Phalari incipiam, v. g. omnis homo est rationalis, omne risibile est homo, ergo aliquod risibile est rationale, is quidem ad concludendum vtilis est, vt intuenti per se constat, vtque apparet ex regula illa dialectica, quoties infertur subalternans, rectè inferri poterit subalternata: syllogismus autem Phalaricus à Barbarico non differt nisi in sola conclusione, quæ in illa est subalternata & particularis, & in hoc subalternans, & vniuersalis: igitur non minus vtiliter Phalaris quam Barbara concludit. Quod autem sit diuersus à reliquis modis hucusque assignatis probatur: quoniam, si cum aliquo recurreret, & esset idem, maximè cum Barbara, aut Baralip-ton: non cum Barbara; tum quia diuersa conclusio, diuersum modum efficit, vt ex Barbara & Baralip-ton apertè constat: at conclusio Barbarica & Phalarica diuersæ sunt, cum alia sit vniuersalis, alia particularis: tum secundo & magis efficaciter, quia cum loco conuersæ infertur propositio conuertens, diuersus modus resultat esto præmissæ sint eadem, vt omnes modi indirecti demonstrant: quoties igitur loco subalternantis infertur subalternata, sicut in Phalari ad Barbaram comparata vsu venit, diuersus existet modus: conuenientia est perspicua, siquidem subalternans, & subalternata plus differunt, quam conuertens, & conuersa, spectatis vtrarumque generibus, cum illæ in quantitate necessario differant, & altera sine altera possit esse vera, aut falsa,

P 2

ha

hæ vero nec in quantitate necessariò dissideant, nec vna sine alia possit esse veritati, aut falsitati obnoxia: quamobrem, hæ si modum variant, idipsum præstare poterunt illæ à fortiori: tum quia tam differunt in prima figura Phalaris, & Barbara, quam in tertia Darapti, & Balsama, vt euident est ex sola apprehensione terminorum: at in tertia figura Darapti & Balsama sunt modi diuersi, alter videlicet utilis, & alter inutilis: ergò & Barbara & Phalaris modi diuersi esse debent. Tum demum quia in modis Difamis, ac Datifi præmissæ sunt entitatiuè eadem, & quamuis differant quoad artificium formale maioris, & minoris, hoc tantum prouenit à diuersitate conclusionis, quæ in vno subiicit extremum, quod in altero prædicatur, & è conuerso: quocirca totum discrimen eorum modorum, præmissarumque quibus constant, acceptum referri debet diuersis illorum conclusionibus: at luce clarius est, conclusionem Barbaricam, ac Phalaricam non minus inter se differre, quam propositiones, quibus concludunt Difamis ac Datifi: hi ergo cum sint modi diuersi, tales non esse non poterunt Phalaris, ac Barbara.

30 Quod autem Phalaris differat à Baralip-ton suadet: quoniam Baralip-ton prorsus indirectè concludit, vt pote qui prædicatum maioris, seu maius extremum in conclusione subiicit, non prædicat: at Phalaris quodammodo directè concludit, cum prædicatum maioris extremumve maius in conclusione prædicet, non subiiciat. Rursus conclusio Baralip-tica conuertit per accidens conclusionem Barbaricam: at conclusio Phalarica eius non est conuertens, sed potius subalternata: Phalaris igitur, & Baralip-tò diuersa ratione concludunt. quod satis est ad variandos modos. Eodem pacto suaderi potest Thersandron esse modum diuersum à Celarent, Pelagon à Celantes, Centauron à Cæsare, & Arestora à Camestres, atque omnes vtiliter concludere, vt expendenti liquerebit.

31 Restat secundo probandum, hos modos à nobis superadditos esse quinque, & non plures, nec pauciores, quod ex superioribus potest haud ægrè præstari. Siquidem quinque tantum modi, nimirum Barbara, Celarent, & Celantes in prima figura, ac Cæsare, & Camestres in secunda figura vniuersaliter concludunt: at modi à nobis superaddicti tum duntaxat locum habent, cum loco conclusionis vniuersalis infertur particularis: tales igitur modi tantum erunt quinque. Thersandros scilicet, Phalaris, & Pelagos, qui ad primam figuram, Centauron & Arestor, qui ad secundam suo quasi iure spectant.

32 Tertium & vltimum, quod pollicitus sum, in hunc modum præsto: Phalaris, v.g. prædicatum maioris prædicat in conclusione, & subiectum minoris in ea subiicit, qua in re cum modis directis conuenit: deinde quantitatem conclusionis mutat, & loco vniuersalis particularem infert, atque aded totam conclusionem mutat, qua in re cum modis indirectis conuenit: ergo nec indirectus, nec directus est, sed ex vtroque mixtus, & inter vtramque medius. Confirmatur: vulgares modi directi, & indirecti tantum sunt vnde viginti: sed ab omnibus his distinguuntur quatuor modi, de quibus loquimur: ergo sunt ex vtriusque mixti. Data autem opera excepi-mus Pelagon: est enim modus indirectus, cum more cæterorum indirectè concludentium minus extremum in conclusione prædicet de maiore, & hoc illi subiiciat: Quinariam est cæteris magis indirectus, cum mutet conclusionem directam, tum modi celarent, tum

etiam modi Celantes: illam, propterea quod eam conuertat per accidens, & eius prædicatum subiiciat, ac subiectum prædicet: hanc, propterea quod eius subalternatam inferat.

CAPVT V.

Soluuntur argumenta quadam aduersus numerum modorum à nobis constitutum.

33 **O**pponi solet in primis à medicorum schola aduersus numerum modorum directè concludentium à nobis assignatum. Nequit idem modus esse in duabus figuris, quantumvis in quantitate, & qualitate sit idem; aliàs Celarent, ac Cæsare non essent modi diuersi, nec Darapti & Datifi, nec Ferio & Festino, nec Baralip-ton, & Darapti: sed datur quarta figura: igitur præter modos directos trium figurarum assignandi sunt alij plures, qui videlicet ad quartam illam figuram spectent, eiusque solius sint proprii. Respondeo eiusmodi quartam figuram velut impossibilem, & commentitiam superius esse reiectam, & potuisse medicos, vt falsè iocantur in eos nostri Conimbricenses lib. 1. prior. cap. 7. q. 1. art. 1. minus esse sollicitos de quatuor figuris in syllogismo, quam de quatuor humoribus in corpore: nec enim si vna figura destituatur, continuò agetur, vt corpus absque quatuor humoribus.

34 Opponi consuevit secundo aduersus senarium modorum indirectè concludentium à nobis statutum, videlicet Baralip-ton Celantes Dabitis Fapismo Frisefomorum, & Pelagon plures alios assignari oportuisse: cur enim, sicut sex illi in prima figura concludunt indirectè, non sint similiter in secunda, & tertia figura quidam alij indirectè concludentes? Respondeo, nullos esse modos, qui in secunda, & tertia figura possint indirectè concludere. Nam indirecta conclusio est, in qua prædicatum maioris subiicitur, & minoris prædicatur; sed in secunda figura nullus modus reperiri potest, qui prædicatum maioris in conclusione subiiciat, cum prædicatum maioris sit medium, quod conclusionem non ingreditur: nullus igitur modus esse potest indirectè concludens in secunda figura. Rursus in tertia figura prædicatum maioris nequit in conclusione subiici; aliàs non maior, sed minor foret, cum maior à prædicato conclusionis, & minor ab eius subiecto denominetur; quæ ratio secundæ etiam figuræ deseruit.

35 Confirmatur & declaratur paulò aliter solutio: nam Aristoteles 1. prior. cap. 6. docet illud esse maius extremum in secunda figura quod est magis propinquum medio, minus verò quod ab eo longiori distat intervallo: cuius doctrinæ sensus est, extremum illud esse maius in hac figura, quod in prædicando magis accedit ad naturam medij, siue quod prædicatur in conclusione, sicut medium in præmissis, minus verò quod prædicationem medij non imitatur, sed potius subiicitur in conclusione, vt vt medium prædicetur in assensu præmissarum: Porro idem Aristoteles sequenti cap. 7. docet contra illud esse maius extremum in tertia figura, quod magis abest à medio, & minus, quod ei propius accedit: huius, autem doctrinæ intellectus est, maius extremum in hac figura esse, quod prædicatur in conclusione, & minus quod in ea subiicitur; quare, cum in eiusmodi figura medium subiiciatur in præmissis, maiorem cum medio propinquitatem, seu vicinitatem esse propriam